

SVERIGES RIKSBANK
SE-103 37 Stockholm
(Brunkebergstorg 11)

Tel +46 8 787 00 00
Fax +46 8 21 05 31
registratorn@riksbank.se
www.riksbank.se

DNR 2022-00632

SAMMANFATTNING

DIALOGFORUM E-KRONAN

DATUM: 2023-06-15

HANTERINGSKLASS: Ö P P E N

NÄRVARANDE: Gabriela Guibourg, Riksbanken, ordförande
Anders Mölgaard Pedersen, Riksbanken
Viktor Möllborg, Riksbanken
Elisabeth Nilsson, Riksbanken
Hachem Hassan, BiS Innovation Hub
Birgitta Söderlund Rietz, H & M
Jenny Winther, Handelsbanken
Johan Hörmark, SEB
Jonas Hedman, Copenhagen Business School
Sofia Lindh Possne, Swedbank
Susanna Laurin, Funka

Möte 8. Behandling av datauppgifter och möjlig kompensationsmodell

Introduktion

Detta åttonde möte med e-kronans externa dialogforum handlade om behandling av datauppgifter samt en möjlig kompensationsmodell för en e-krona med utgångspunkt från den modell ECB har publicerat för digital euro.

Deltagarna fick även en presentation av projekt Aurora där man undersökt hur innovativ datateknik och informationsdelning mellan finansiella företag och över landsgränser kan användas för att bekämpa penningtvätt¹.

Behandling av datauppgifter

Den första delen av mötet handlade om skydd och användning av datauppgifter. Riksbankens arbetshypotes är att användandet av en e-krona inte kommer ske anonymt såsom med kontanter. Däremot kommer uppgifterna omfattas och skyddas av likvärdiga regleringar som det finns idag när det kommer till användning av data och skydd av personuppgifter.

Behandling av datauppgifter hos handlare

Diskussionen inleddes från ett handlarperspektiv. Deltagare jämförde information från köp med kontanter, kort och e-krona för köp i fysisk butik och online. Man menade att

¹ <https://www.bis.org/about/bisih/topics/fmis/aurora.htm>

data som alltid behövs oavsett betalsätt är artikelnummer för att hålla reda på lagersaldo och fylla på lagret. Vid betalning med kontanter är detta den enda information som handlare har tillgång till. Vid betalning med kort behöver man även få ett tokeniserat kortnummer för att kunna ta emot betalningen. Detta levereras av betaltjänstleverantören. Handlaren har alltså ingen tillgång till kortnumret – kunden är fortfarande anonym för handlaren. Man berättade att betaltjänstleverantören dock kan knyta ihop kundens kortbetalningar för att skapa en profil på kunden i syfte att motverka bedrägerier. Denna typ av betalningsdata får aldrig användas i marknadsföringssyfte. Deltagare menade att som handlare vill man undvika att behandla personuppgifter på grund av GDPR och man kan använda sina egna ordersystem för att analysera försäljningssiffror utan att behöva behandla personuppgifter.

Deltagare berättade att de personuppgifter som hanteras av handlare kommer via olika typer av medlemskap eller kundlojalitetsprogram. Behandlingen har därmed godkänts av slutkunden via medlemsvillkoren. Nästan alla som shoppar online är inloggade som medlemmar vilket ger handlare tillgång till all information de behöver för att göra marknadsundersökningar och så vidare.

Deltagare menade att vid betalning med e-kronor behöver handlare alltså kunna få tillgång till artikelnummer, kontonummer för kundens e-kronor, samt eventuella uppgifter som inkommit via kundens medlemskap. Annan information skulle komplicera uppgiftshandlingen och medföra ett stort personuppgiftsansvar som man gärna undviker. Det vore bra om kunder kunde spara sitt e-kronakonto på sitt medlemskap på liknande sätt som man kan spara sina kortuppgifter idag.

Behandling av datauppgifter från ett konsumentperspektiv

Från ett konsumentperspektiv ser deltagare inte att det skulle bli så stor skillnad med en e-krona jämfört mot dagens digitala betaltjänster när det kommer till dataskydd – man måste ha åtminstone samma skydd vid en e-kronabetalning som man har vid vilken annan betalning som helst. Viktigt är att göra det tillräckligt begripligt för konsumenten att förstå vad man ger medgivande till när man lämnar över personuppgifter.

Deltagare menade att överlag så finns det en oro hos konsumenter att bli lurad när man genomför digitala betalningar. Det finns även en oro att man lämnar digitala spår som andra aktörer kan utnyttja, till exempel medicinsk eller annan integritetskänslig information som kan utnyttjas av exempelvis arbetsgivare eller försäkringsbolag. Dessa utmaningar måste man ta hänsyn till när man utformar e-kronan.

Tänkbara fördelar som nämndes med en e-krona skulle kunna vara individanpassade tjänster via innehåll och gränssnitt. Exempel som togs upp var tak på betalningar för personer som inte har förmåga att sköta större summor pengar, inbyggda stöd såsom taktila hjälpmedel eller automatisk detektion av användarbehov. Om tjänsten kan använda data för att detektera att man till exempel har en synnedsättning så kan den anpassas automatiskt.

Möjlig kompensationsmodell

ECB har publicerat sina första tankar om hur en tilltänkt kompensationsmodell skulle kunna se ut för en digital euro och listat ett antal mål baserat på fyra kärnprinciper². Deltagarna hade blivit ombedda att ta del av materialet inför mötet och under den andra delen av mötet diskuterades kompensationsmodellen som ett exempel på en möjlig modell.

Den första principen i ECB:s modell är att användningen av digital euro ska vara gratis för slutanvändare för tjänster som skulle ses som public good. Deltagarna var överlag skeptiska till att även ett basutbud skulle vara helt gratis för slutanvändarna. De menade att kostnaderna kommer att drabba kunden även om det inte är direkt via transaktionskostnader.

Den andra och tredje principen går ut på att nätverkseffekter ska skapa ekonomiska incitament för både inlösare och handlare att ta emot digital euro och att betaltjänstleverantörer ska ha likvärdiga ekonomiska incitament att ge ut digital euro som man har för att ge ut andra digitala betaltjänster. Deltagarna höll med om att det blir viktigt att alla led ska ha ekonomiska incitament för att ta emot e-kronan och att ett sätt att driva efterfrågan skulle kunna vara nätverkseffekter.

Den fjärde och sista principen i ECB:s modell är att eurosystemet ska kunna bära sina egna kostnader på samma sätt som det fungerar med kontanter idag. Deltagare menade att detta skulle innebära att staten subventionerar användandet av e-kronan och uttryckte att det finns en problematik i detta. Visserligen är kontanter redan subventionerade via seignorage utan att konkurrensen tagit skada men de fysiska kontanterna har andra konkurrensackdelar. Det nämndes också att den svenska betalmarknaden ser annorlunda ut än den europeiska och att en digital euro antagligen inte skulle kannibalisera på dagens betalmedel på samma sätt i euroområdet som i Sverige.

Andra deltagare tyckte att det finns en poäng i att en e-krona ska ses som en public good och därmed subventioneras av staten. Man menade att alla ska ha rätt att kunna sköta sina vardagsbetalningar och staten skulle kunna tillhandahålla ett grundläggande konto för detta. Det ska i så fall vara gratis för handlare och betaltjänstleverantörer att ta emot e-kronabetalningar och målgruppen skulle vara de som har problem med att sköta sina betalningar idag, till exempel personer med funktionsvariationer eller som har svårt att få ett bankkonto.

Deltagarna menade att huruvida e-kronan kommer vara tvingande eller inte kommer bli helt avgörande för kompensationsmodellen. Om användningen drivs av efterfrågan på marknaden så kommer det även att finnas ekonomiska incitament att tillhandahålla e-kronor. Kostnaderna blir ett problem först och främst om e-kronan blir tvingande. Ett sätt att sänka tröskeln vore att se till att det går att använda existerande infrastruktur för att ansluta sig till e-kronan. Deltagare ansåg att man behöver mer konkret information om vilken typ av produkt man vill att e-kronan ska vara innan man kan sätta detaljerna i en kompensationsmodell.

² Se material från ECB:s Market Advisory Group (MAG) 24 februari 2023, [Item 4 - Compensation model \(europa.eu\)](#)

En princip som deltagare saknade i ECB:s modell var att digital euro inte ska kunna användas för "mörka" transaktioner. Visserligen ska man motverka penningtvätt och bedrägerier på hela betalmarknaden, inte bara för digital euro.

Planering framåt

Riksbanken önskar fortsätta mötena med dialogforumet även under hösten och återkommer med tider för 2-3 möten framöver. Fokus kommer flytta till Riksbankens tankar om utformning av en e-krona inom olika områden.